

**2021-nji ýylyň 1-nji ýanwaryndan başlap
«Türkmenistanyň Mejlisi hakynda» Türkmenistanyň kanuny -
2020-nji ýylyň 24-nji oktyabrynda kabul edilen № 303-VI
Türkmenistanyň Kanuny esasynda güýjüni ýitiren diýip ykrar
edilen.**

**TÜRKMENISTANYŇ
K A N U N Y**

Türkmenistanyň Mejlisi hakynda

(Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary 2009 ý., № 1, 15-nji madda)

(Türkmenistanyň 18.12.2013 ý. № 462-IV, 23.05.2015 ý. № 241-V, 12.01.2016 ý. № 324-V we
28.01.2017 ý. № 494-V Kanunlary esasynda girizilen üýtgetmeler we goşmaçalar bilen)

Şu Kanun Türkmenistanyň Konstitusiyasyna laýyklykda Türkmenistanyň Mejlisiniň, onuň düzümleriniň we saýlanylýan wezipeli adamlarynyň, deputatlarynyň hukuk ýagdaýlaryny kesgitleýär.

I bap. Umumy düzgünler

1-nji madda. Türkmenistanyň Mejlisi (Parlamenti) kanun çykaryjy häkimiýeti amala aşyran wekilçilikli edaradyr. Onuň işi Türkmenistanyň Konstitusiyasyna we şu Kanuna, şeýle hem Türkmenistanyň Mejlisiniň (mundan beýläk – Mejlis) işini düzgünleşdirýän beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryna laýyklykda amala aşyrylýar.

2-nji madda. Mejlis ählumumy, deň we göni saýlaw hukugy esasynda gizlin ses bilen saýlanylýan 125 deputatdan ybaratdyr. Mejlisiň deputatlarynyň ygtyýarlyklarynyň möhleti baş ýyldyr.

Mejlisiň deputatlarynyň saýlawlary Türkmenistanyň Konstitusiyasyna we Türkmenistanyň Saýlaw kodeksine laýyklykda geçirilýär.

Mejlis Türkmenistanyň Konstitusiasynyň 79-njy maddasyna laýyklykda möhletinden ön ýatyrylyp bilner:

- 1) ählihalk sala salygynyň çözgüdi esasynda;
- 2) Mejlisiň deputatlarynyň umumy sanynyň üçden iki böleginden az bolmadyk sesleriniň köplügi bilen kabul eden karary esasynda (öz-özüni ýatyrmagy);
- 3) alty aýyň dowamynda Mejlisiň ýolbaşçy düzümi düzülmedik halatynda - Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan.

II bap. Mejlisiň we onuň düzümleriniň işiniň guralyşy

3-nji madda. Mejlisiň işi maslahat görnüşinde geçirilýän ýygnaclar, şeýle hem Mejlisiň komitetleriniň we toparlarynyň maslahatlary görnüşinde amala aşyrylýar we ol meseleleri erkin ara alyp maslahatlaşmaga, olary bileleşip çözmäge, onuň döredýän düzümleriniň we saýlaýan wezipeli adamlarynyň Mejlisiň önünde jogapkärçiligine, hasabatlylygyna, aýanlygyna, jemgyýetçilik pikiriniň hemişe hasaba alynmagyna esaslanýar.

4-nji madda. Mejlisiň maslahatyna deputatlaryň umumy sanynyň azyndan üçden iki

bölegi gatnaşýan bolsa, onda ol doly ygtyýarlydyr.

5-nji madda. Mejlisiň maslahaty zerurlyga görä, ýöne her ýyl azyndan iki gezek Mejlisiň Başlygy tarapyndan çagyrylýar.

Mejlisiň nobatdan daşary maslahatlary Türkmenistanyň Prezidentiniň başlangyjy bilen ýa-da Mejlisiň deputatlarynyň umumy sanynyň azyndan üçden biriniň teklibi boýunça çagyrylyp bilner.

6-njy madda. Mejlisiň täze çagyrylyşynyň birinji maslahaty onuň deputatlarynyň umumy sanynyň azyndan üçden iki bölegi saýlanylandan soň otuz günden gijä goýman Mejlisiň öňki çagyrylyşynyň Başlygy tarapyndan çagyrylýar.

Saýlawlardan soň Mejlisiň birinji maslahatyny Mejlisiň öňki çagyrylyşynyň Başlygy açýar we Mejlisiň täze çagyrylyşynyň Başlygy saýlanylýança ol maslahaty alyp barýar.

Mejlisiň maslahatyna Türkmenistanyň Prezidenti gatnaşan halatynda ol maslahaty açýar we alyp barýar.

7-nji madda. Mejlisiň täze çagyrylyşynyň deputatlarynyň ygtyýarlyklary Mejlisiň täze çagyrylyşynyň birinji maslahatynda ykrar edilýär.

Mejlisiň öňki çagyrylyşynyň deputatlary Mejlisiň täze çagyrylyşynyň birinji maslahaty açylýança öz ygtyýarlyklaryny saklaýarlar.

Mejlisiň täze çagyrylyşy deputatlaryň ygtyýarlyklary ykrar edilýänçä diňe maslahaty açmak, Mandat we Ses sanaýjy toparlary saýlamak baradaky meseleler boýunça kararlary kabul edip biler.

Mejlis Mandat toparynyň tekliplamasy boýunça Mejlisiň deputatlarynyň ygtyýarlyklaryny ykrar etmek hakynda, saýlawlar hakyndaky kanunçylygyň bozulan halatynda bolsa, aýry-aýry deputatlary saýlamak boýunça geçirilen saýlawlary hakyky däl diýip ykrar etmek hakynda karar kabul edýär.

8-nji madda. Mejlisiň maslahatyna Mejlisiň Dessury tarapyndan bellenen tertipde döwlet edaralarynyň, jemgyýetçilik birleşikleriniň, ylmy edaralaryň, köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň wekilleri, şeýle hem beýleki adamlar gatnaşyp bilerler.

Türkmenistanyň Prezidenti Mejlisiň ähli maslahatlaryna gatnaşmaga haklydyr.

Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasarlary Mejlisiň ähli maslahatlaryna gatnaşyp bilerler.

9-njy madda. Mejlisde kanun çykaryjylyk başlangyjyna bolan hukuk Türkmenistanyň Prezidentine, Mejlisiň deputatlaryna, Türkmenistanyň Ministrler Kabinetine, Türkmenistanyň Ýokary kazyýetine degişlidir.

Mejlis aýry-aýry meseleler boýunça Türkmenistanyň Prezidentine kanunlary çykarmak hukugyny beren halatynda, soňra şol kanunlary tassyklamak baradaky meselä Mejlis tarapyndan hökman garalmalydyr.

Mejlis aşakdaky meseleler boýunça kanunlary çykarmak hukugyny hiç kime berip bilmez:

- 1) Türkmenistanyň Konstitusiýasyny kabul etmek we ony üýtgetmek;
- 2) jenaýat we administratiw kanunçylygy;
- 3) kazyýet önümçiligi.

Mejlis kanunlary, kararlary we beýleki namalary kabul edýär. Olar Mejlisiň maslahatlarynda açyk ýa-da atma-at ýa-da gizlin ses bermek arkaly kabul edilýär.

Konstitusion kanunlar Mejlisiň deputatlarynyň umumy sanynyň azyndan üçden iki

böleginiň sesleriniň köplügi bilen kabul edilýär.

Kanunlar, kararlar we beýleki namalar Mejlisiň deputatlarynyň umumy sanynyň sesleriniň ýönekeý köplügi bilen kabul edilýär.

Ses bermegiň tertibi Mejlisiň Dessury tarapyndan belleniýär.

Mejlis tarapyndan kabul edilen kadalaşdyryjy hukuk namalarynyň Türkmenistanyň ähli ýerinde hökmanylyk güýji bardyr.

10-njy madda. Kanunlaryň hereket etmegi üçin hökmany şert kanunlaryň, beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalarynyň çap edilmegidir.

Türkmenistanyň kanunlaryny we Mejlisiň namalaryny çap etmegiň we güýje girizmegiň tertibi degişli kanun bilen kesgitlenilýär.

11-nji madda. Mejlis deputatlaryň ygtyýarlyklaryny özbaşdak kesgitleýär, olaryň arasyndan Mejlisiň Başlygyny, onuň orunbasaryny saýlaýar, komitetleri we toparlary düzýär.

Mejlis gizlin ses bermek arkaly, deputatlaryň umumy sanyndan sesleriň ýönekeý köplügi bilen öz düzüminden Mejlisiň Başlygyny saýlaýar, ol bolsa Mejlisiň önünde hasabat berijidir. Mejlisiň Başlygyny saýlamak hakynda Türkmenistanyň kanuny kabul edilýär.

Mejlisiň Başlygyny möhletinden ön wezipesinden boşatmak hakyndaky meselä deputatlaryň azyndan üçden bir böleginiň talap etmegi boýunça Mejlis tarapyndan seredilýär. Mejlisiň Başlygy Mejlisiň deputatlarynyň umumy sanynyň azyndan üçden iki böleginiň sesleriniň köplügi bilen kabul edilen kanun esasynda wezipesinden boşadylyp bilner.

Mejlisiň Başlygyny wezipesinden boşatmak onuň öz haýyşy boýunça, şeýle hem oňa öz borçlaryny ýerine ýetirmäge mümkinçilik bermeýän ýagdaýlar sebäpli amala aşyrylyp bilner. Şu ýagdaýda Mejlisiň Başlygyny wezipesinden boşatmak hakyndaky kanun deputatlaryň umumy sanynyň ýönekeý köplüginin aýyk ses bermegi bilen Mejlis tarapyndan kabul edilýär.

Mejlisiň önki çagyrylyşynyň Başlygy öz ygtyýarlyklaryny Mejlisiň täze çagyrylyşynyň birinji maslahaty açylança saklap galýar.

12-nji madda. Mejlisiň Başlygynyň orunbasary deputatlaryň arasyndan aýyk ses bermek arkaly deputatlaryň umumy sanyndan sesleriň ýönekeý köplügi bilen saýlanylýar. Mejlisiň Başlygynyň orunbasaryny saýlamak hakynda Türkmenistanyň kanuny kabul edilýär.

Mejlisiň Başlygynyň orunbasary Başlyk tarapyndan öz üstüne ýüklenilen wezipeleri ýerine ýetirýär. Başlygyň ýok wagtynda ýa-da onuň öz ygtyýarlyklaryny berjaý etmäge mümkinçiligi bolmadyk ýagdaýynda onuň wezipesini ýerine ýetirýär.

Mejlisiň Başlygynyň orunbasary onuň öz haýyşy boýunça, şeýle hem oňa öz borçlaryny ýerine ýetirmäge mümkinçilik bermeýän ýagdaýlar sebäpli wezipesinden boşadylyp bilner. Mejlisiň Başlygynyň orunbasaryny wezipesinden boşatmak hakynda kanun deputatlaryň umumy sanyndan ýönekeý köplüginin aýyk ses bermegi bilen kabul edilýär.

13-nji madda. Mejlisiň Başlygyny, Başlygynyň orunbasaryny saýlamak ýa-da wezipesinden boşatmak hakynda teklipleri girizmegiň tertibi Mejlisiň Dessurynda belleniýär.

13¹-nji madda. Türkmenistanyň Konstitusiýasyna laýyklykda Mejlisiň Prezidiumy döredilýär. Mejlisiň Prezidiumy Türkmenistanyň Mejlisiniň işini guramagy amala aşyrýar.

Mejlisiň Prezidiumynyň düzümine Türkmenistanyň Mejlisiniň Başlygy, onuň orunbasary, komitetleriniň we toparlarynyň başlyklary girýärler.

Mejlisiň Prezidiumyna Mejlisiň Başlygy ýolbaşçylyk edýär.

14-nji madda. Kanunlaryň taslamalaryny, degişli meseleleri işläp taýýarlamak we olara deslapdan seretmek işlerini alyp barmak üçin Mejlis deputatlaryň hataryndan komitetleri we toparlary düzýär.

Komitetler hemişelik esasyda düzülýär. Toparlar hemişelik, şeýle hem wagtlaýyn esasyda döredilip bilner.

Komitetleri we toparlary döretmegiň we ýatymagyň, olaryň başlyklaryny, başlyklaryň orunbasarlaryny hem-de agzalaryny saýlamagyň we boşatmagyň tertibi şu kanun we Mejlisiň Dessury tarapyndan belgilenilýär.

15-nji madda. Mejlisiň we onuň düzümleriniň iş tertibi Mejlisiň Dessury tarapyndan kesgitlenilýär.

III Bap. Mejlisiň we Mejlisiň Başlygynyň ygtyýarlyklary

16-njy madda. Mejlisiň ygtyýarlylyklaryna:

1) Konstitusiýany we kanunlary kabul etmek, olara üýtgetmeler we goşmaçalar girizmek, olaryň ýerine ýetirilişine gözegçiligi we olara resmi düşündiriş bermegi amala aşyrmak;

2) Mejlisiň Başlygyny, Mejlisiň Başlygynyň orunbasaryny saýlamak, olary wezipesinden boşatmak;

3) Mejlisiň Prezidiumyny döretmek, oňa üýtgetmeler girizmek;

4) Mejlisiň komitetlerini we toparlaryny döretmek, üýtgedip guramak we ýatymak, olaryň düzümini tassyklamak, komitetleriň we toparlaryň başlyklaryny we olaryň orunbasarlaryny saýlamak hem-de olary wezipesinden boşatmak;

5) Türkmenistanyň Prezidentine aýry-aýry meseleler boýunça kanunlary çykarmak hukugyny bermek;

6) Türkmenistanyň Prezidenti tarapyndan kabul edilen kanunlary tassyklamak;

7) Ministrler Kabinetiniň işiniň maksatnamasyny makullamak barada meselä garamak;

8) Türkmenistanyň Prezidentiniň teklibi boýunça Türkmenistanyň Ýokary kazyýetiniň başlygyny, Türkmenistanyň Baş prokuroryny, Türkmenistanyň İçeri işler ministrini, Türkmenistanyň Adalat ministrini wezipä bellemek we wezipeden boşatmak barada meselelere garamak;

9) Türkmenistanyň Prezidentiniň teklibi boýunça Türkmenistanda adam hukuklary boýunça ygtyýarly wekili — Adalatçyny saýlamak. Adam hukuklary boýunça ygtyýarly wekiliň — Adalatçynyň hödürnamasy boýunça Adalatçynyň orunbasaryny saýlamak we wezipeden boşatmak;

10) kanun taslamalaryny işlemegiň ýyllyk we geljekki döwür üçin meýilnamalaryna garamak we tassyklamak;

11) Türkmenistanyň Döwlet býujetini we onuň ýerine ýetirilişi hakynda hasabatly tassyklamak barada meselelere garamak;

12) döwlet sylaglaryny döretmek;

13) Türkmenistanyň Prezidentini döwlet sylaglary bilen sylaglamak, oňa harby atlary we gaýry döwlet atlaryny dakmak;

14) döwlet häkimiýet edaralarynyň kadalaşdyryjy hukuk namalarynyň Konstitusiýa laýyklygyny kesgitlemek;

15) halkara şertnamalaryny tassyklamak we ýatyrnak;

16) döwletiň içeri we daşary syýasatynyň esasy ugurlaryna hem-de ýurdy syýasy, ykdysady, durmuş we medeni taýdan ösdürmegiň maksatnamalaryna garamak;

17) ähliahalk sala salşyklaryny geçirmek hakynda meseleleri çözmek;

18) Türkmenistanyň Prezidentiniň, Mejlisiň deputatlarynyň, halk maslahatlarynyň we Geňeşleriň agzalarynyň saýlawlaryny bellemek;

19) Türkmenistanyň Döwlet serhedini we dolandyryş-çäk bölünişigini üýtgetmek meselelerini çözmek;

20) parahatçylyk we howpsuzlyk meselelerine garamak;

21) döwlet häkimiýetiniň ýerli wekilçilikli edaralarynyň hem-de Geňeşleriň işine guramaçylyk-usullaýyn ýolbaşçylygy amala aşyrmak;

22) Türkmenistanyň Konstitusiýasy we kanunlary bilen Mejlisiň ygtyýarlygyna degişli edilen gaýry meseleleri çözmek degişlidir.

17-nji madda. Mejlisiň Başlygy:

1) Mejlisiň işine ýolbaşçylyk edýär;

2) Mejlisiň maslahatlarynda başlyklyk edýär;

3) Mejlisiň Prezidiumynyň, komitetleriniň we toparlarynyň düzümi barada teklipleri Mejlisiň garamagyna hödürleýär, olaryň işini utgaşdyrýar;

4) komitetlere, toparlara we deputatlara guramaçylyk, hukuk, ylmy taýdan, maddy-tehniki hyzmat edilişini üpjün edýär;

5) kanunlaryň taslamalaryny işläp taýýarlamak üçin zerur bolan halatlarda, taýýarlaýjy toparlary we iş toparlaryny döredýär;

6) Mejlisiň komitetleriniň we toparlarynyň alyp barýan işleri hakyndaky habarlaryny diňleýär;

7) Mejlisiň gulluklarynyň gurluşyny we wezipe sanawyny tassyklaýar;

8) Mejlisiň kabul eden kanunlaryny we beýleki namalaryny çap etmegi, «Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlaryny» neşir etmegi guraýar;

9) Kanunlaryň, Mejlisiň kararlarynyň ýerine ýetirilişine gözegçilik edilmegini guraýar;

10) Türkmenistanyň Prezidentiniň tabşyrmagy boýunça Türkmenistanyň Konstitusiýasynyň 71-nji maddasynyň 2-nji, 15-nji, 18-nji bentlerinde göz önünde tutulan onuň ygtyýarlyklaryny amala aşyrýar.

Türkmenistanyň Prezidenti haýsydyr bir sebäbe görä öz borçlaryny ýerine ýetirip bilmese, Prezident saýlanylýança onuň ygtyýarlyklaryny ýerine ýetirýär;»

11) Türkmenistanyň Prezidenti, Türkmenistanyň Ministrler Kabineti, beýleki döwlet edaralary we jemgyýetçilik birleşikleri bilen Mejlisiň özara gatnaşygyny amala aşyrýar;

12) beýleki döwletleriň parlamentleri bilen bolýan gatnaşyklarda Mejlisiň adyndan wekilçilik edýär we parlamentara aragatnaşyklary amala aşyrmak baradaky işi guraýar;

13) Mejlis tarapyndan kabul edilip, Türkmenistanyň Prezidentine gol çekmäge berilýän kanunlaryň asyl nusgadygyny öz goly bilen tassyklaýar, Mejlisiň kararlaryna gol çekýär;

14) Mejlisiň degişli gulluklarynyň işgärlerini wezipä belleýär we wezipeden boşadýar;

15) Türkmenistanyň Konstitusiyasy, kanunlary we Mejlisiň namalary bilen Mejlisiň Başlygynyň ygtyýaryna degişli edilen beýleki meseleleri çözüär.

Mejlisiň Başlygy öz ygtyýarlyklarynyň çäklerinde buýruklary çykarýar.

IV bap. Mejlisiň komitetleri we toparlary

18-nji madda. Mejlisiň komitetleriniň esasy wezipeleri şu aşakdakylardan ybaratdyr:

- 1) kanunlaryň we beýleki namalaryň taslamalarynyň üstünde işlemek;
- 2) Mejlisiň ygtyýaryna degişli edilen meselelere deslapdan garamak we olary taýýarlamak;
- 3) Mejlis tarapyndan kabul edilen kanunlary we beýleki namalary durmuşa geçirmäge ýardam bermek we olaryň ýerine ýetirilişine gözegçilik etmek.

19-njy madda. Komitetler Mejlisiň täze çagyrylyşynyň birinji maslahatynda onuň ygtyýarlylyk möhletine barabar möhlet bilen döredilýär.

Zerur bolan halatynda täze komitetler döredilip, ozalky döredilenler ýatyrylyp we üýtgedilip guralyp bilner.

20-nji madda. Komitetiň başlygy, onuň orunbasary we komitetiň agzalary Mejlis tarapyndan saýlanylýar. Komitetleriň agzalary saýlanan mahalynda komitetiň tutuş düzümi boýunça ses bermek geçirilýär, zerur bolan halatynda bolsa, hödürlenýän her bir adam boýunça aýratynlykda ses bermek geçirilýär.

Mejlisiň Başlygy we Başlygyň orunbasary komitetleriň düzümine saýlanyp bilinmez.

21-nji madda. Komitetiň başlygy, onuň orunbasary olaryň haýyşy boýunça, şeýle hem olaryň öz borçlaryny ýerine ýetirmegine mümkinçilikleriniň bolmadyk ýagdaýlary bilen baglylykda Mejlis tarapyndan wezipesinden boşadylyp bilner.

22-nji madda. Mejlisiň komitetleri işini Mejlisiň we öz meýilnamalaryna, Mejlisiň Başlygynyň, Mejlisiň Başlygynyň orunbasarynyň tabşyryklaryna we tekliplerine laýyklykda guraýarlar.

Türkmenistanyň kanunlarynyň we Mejlisiň namalarynyň taslamalaryny işläp düzmek kanunlaryň taslamalaryny işläp düzmegiň meýilnamasyna laýyklykda, Türkmenistanyň Prezidenti, Ministrler Kabineti, Türkmenistanyň Ýokary kazyýeti tarapyndan, şeýle-de deputatlaryň öz başlangyçlary bilen girizilen kanunlaryň taslamalary esasynda, şeýle hem Mejlisiň Başlygynyň, Mejlisiň Başlygynyň orunbasarynyň tabşyrmagy boýunça komitetler tarapyndan amala aşyrylýar.

23-nji madda. Türkmenistanyň kanunlarynyň we Mejlisiň namalarynyň taslamalary, kada hökmünde, komitetlerde deslapky ara alyp maslahatlaşylandan soňra kabul etmek üçin Mejlisiň maslahatyna hödürlenilýär.

Kanunlaryň we namalaryň taslamalarynyň komitetlerde deslapky garalmagynyň we ara alnyp maslahatlaşylmagynyň jemleri, olar barasynda aýdylan teklipler we bellikler Mejlise komitetleriň çykaran netijeleri görnüşinde berilýär.

Türkmenistanyň kanunlaryny we Mejlisiň namalaryny taýýarlamagyň we kabul etmegiň tertibi, bu işe komitetleriň gatnaşmagynyň tertibi şu kanun we Mejlisiň Dessury tarapyndan kesgitlenilýär.

24-nji madda. Komitetleriň Mejlisiň maslahatynyň gün tertibi boýunça teklipleri

girizmäge, öz ygtyýaryna degişli bolan meseleler boýunça habarnamalar we goşmaça habarnamalar bilen çykyş etmäge hukugy bardyr.

25-nji madda. Kanunlaryň taslamalarynyň işlenilmegi bilen baglylykda, döwlet we jemgyýetçilik-syýasy ähmiýetli meseleler barada resmi düşündiriş bermegini sorap, döwlet häkimiýet edaralarynyň wezipeli adamlaryna ýüz tutmaga Mejlisiň komitetleriniň haky bardyr.

26-njy madda. Mejlis öz işiniň islendik ugry boýunça toparlary döredip biler.

Toparlar deputatlaryň hataryndan toparlaryň başlyklaryndan we agzalaryndan ybarat düzümdä, aýk ses bermek arkaly saýlanýar.

Toparlaryň wezipesi we iş tertibi olar döredilende Mejlis tarapyndan kesgitlenýär.

Topar işiň jemi boýunça Mejlise habarnama ýa-da netijenama ýazyp berýär. Toparyň habarnamasy, çykaran netijesi boýunça Mejlis karar kabul edýär.

27-nji madda. Komitetler we toparlar deputatlardan başga-da alymlary, hünärmenleri, beýleki işgärleri hem öz işine çekip bilerler.

28-nji madda. Mejlisiň komitetiniň ýa-da toparynyň maslahatyna onuň düzümine girýän agzalaryň ýarysyndan köpüsi gatnaşýan bolsa, onda ol maslahaty geçirmek üçin doly ygtyýarlydyr.

Komitetiň we toparyň kararlary olaryň agzalarynyň sesleriniň ýönekeý köplügi bilen kabul edilýär.

29-njy madda. Komitetleriň we toparlaryň maslahatlary aýanlykda alnyp barylýar.

Komitetler we toparlar zerur bolan halatynda ýapyk maslahat geçirmek hakynda karar kabul edip bilerler.

30-njy madda. Komitetiň, toparyň başlygy komitetiň, toparyň işine ýolbaşçylyk edýär, olaryň maslahatlarynda başlyklyk edýär.

Komitetiň, toparyň başlygy:

komitetiň we toparyň maslahatlaryny çagyryr we maslahatlary geçirmek üçin zerur bolan maglumatlary taýýarlamagy guraýar.

komitetiň, toparyň agzalaryna tabşyryklar berýär, olara komitetiň, toparyň işi bilen baglanyşykly bolan maglumatlary we resminamalary iberýär;

taýýarlaýjy toparlarda we iş toparlarynda komitetiň, toparyň agzalarynyň işini guraýar;

döwlet edaralarynyň we jemgyýetçilik guramalarynyň wekilleriniň, hünärmenleriň we alymlaryň komitetiň, toparyň maslahatlaryna gatnaşmagy hakyndaky meseleleri çözüýär;

komitetiň, toparyň gelen netijelerine gol çekýär;

Mejlisiň beýleki komitetleri we toparlary, döwlet edaralary we guramalary, jemgyýetçilik birleşikleri bilen bolan gatnaşyklarynda komitetleriň, toparlaryň adyndan wekilçilik edýär;

kabul edilen kararlary ýerine ýetirmek işini guraýar, komitetiň, toparyň agzalaryny komitetiň, toparyň kararlarynyň ýerine ýetirilişi hakynda habarly edýär;

komitetde, toparda seredilen meseleler hakynda, şeýle hem komitetiň, toparyň tekliplamalaryny durmuşa geçirmek üçin görülen çäreler barada Mejlisiň Başlygyna habar berýär.

V bap. Mejlisiň deputatlary

31-nji madda. Deputatlar halkyň doly ygtyýarly wekilleri bolmak bilen, Mejlisde olaryň işini üpjün edýän hukuklaryň ähli dolulygyna eýedirler.

Deputatlar öz ygtyýarlyklaryny Konstitusíýanyň we kanunlaryň çäklerinde amala aşyrmak bilen öz saýlawçylarynyň erkini aňladýarlar.

Deputata Mejlisde kanun çykarmak başlangyjyna bolan hukuk berilýär.

Deputatyň ygtyýarlyklary olary ykrar etmek hakynda Mejlis tarapyndan karar kabul edilen pursadyndan ýüze çykýar.

Deputatyň ygtyýarlyklary Mejlisiň täze çagyrylyşynyň işe başlan pursadyndan ýatyrylýar, ygtyýarlyklary möhletinden öň ýatyrylan halatynda ýa-da deputat ygtyýarlyklaryndan mahrum edilen halatynda Mejlisiň degişli karar kabul eden pursadyndan ýatyrylýar.

Deputat saýlawçylar bilen, şeýle hem öz saýlaw okrugynda ýerleşýän döwlet häkimiýetiniň ýerli edaralary, öz-özüňi dolandyryş edaralary we jemgyýetçilik birleşikleri bilen aragatnaşyk saklaýar.

Deputat Mejlisiň we onuň düzümleriniň işine işjeň gatnaşýar, olaryň tabşyryklaryny ýerine ýetirýär.

Kanunlary we gaýry namalary taýýarlamak, garamak, kabul etmek we olaryň ýerine ýetirilişine gözegçilik etmek baradaky işler Mejlisiň deputatynyň işiniň esasy ugrudyr.

Deputatlyk ygtyýarlyklaryny amala aşyrmak we öz borçlaryny ýerine ýetirmek boýunça deputatyň Mejlis bilen gatnaşygy şu kanun hem-de Mejlis tarapyndan kabul edilýän gaýry namalar bilen düzgünleşdirilýär.

32-nji madda. Döwlet Mejlisiň her bir deputatyna onuň öz ygtyýarlyklaryny päsgelçiliksiz we netijeli amala aşyrmagy üçin ähli şertleriň döredilmegini, onuň hukuklarynyň we azatlyklarynyň, janynyň, at-abraýynyň we mertebesiniň goralmagyny, şeýle hem şahsy eldegrilmesizligini kepillendirýär.

Deputatyň hukuklaryna, janyna, abraýyna, mertebesine we azatlygyna, şahsy eldegrilmesizligine hyýanat eden adamlar kanuna laýyklykda jogapkärçilik çekýärler.

33-nji madda. Deputat öz ygtyýarlyklaryndan diňe Mejlis tarapyndan mahrum edilip bilner. Deputat babatynda kazyýetiň aýyplaw höküminiň kanuny güýje girmegi, ony deputatlyk ygtyýarlyklaryndan mahrum etmek üçin esas bolup durýar.

Deputatyň ygtyýarlyklary şu esaslara boýunça möhletinden öň ýatyrylyp bilner:

- 1) öz ygtyýarlyklaryny aýyrmak barada arza bermegi;
- 2) şu Kanunyň 34-nji maddasynyň birinji böleginde görkezilen wezipelere bellemegi ýa-da saýlanmagy;
- 3) borçlaryny ýerine ýetirmäge mümkinçilik bermeýän ýagdaýlaryň ýüze çykmagy;
- 4) deputatyň hukuk ýagdaýy bilen bir ýere sygyşmaýan, abraýdan düşürýän etmişiniň edilmegi;
- 5) Türkmenistanyň raýatlygynyňbes edilmegi.

Deputatyň ygtyýarlyklaryny mahrum etmek hakyndaky karar deputatlaryň umumy sanyndan sesleriň azyndan üçden iki böleginiň aýyk ses bermegi arkaly Mejlis tarapyndan kabul edilýär.

Deputatyň ygtyýarlyklaryny togtatmak we möhletinden öň ýatyrmak hakyndaky karar deputatlaryň umumy sanyndan aýyk ses bermek bilen sesleriň ýönekeý köplügi arkaly Mejlis tarapyndan kabul edilýär.

Deputat barasynda jenaýat işi derňelýän döwürde onuň ygtyýarlyklary togtadylyp bilner.

34-nji madda. Mejlisiň deputaty şol bir wagtyň özünde Ministrler Kabinetiniň agzasy, häkim, arçyn, kazy, prokuror wezipesini eýeläp bilmez.

Deputat görkezilen wezipeleriň birine bellenen ýa-da saýlanan ýagdaýynda şol wezipä bellenen ýa-da saýlanan wagtyndan onuň deputatlyk ygtyýarlyklary ýatyrylan diýlip hasap edilýär we ol barasynda Mejlis şu Kanunyň 33-nji maddasynyň dördünji bölegine laýyklykda karar kabul edýär.

35-nji madda. Deputat Mejlisiň maslahatlarynda erkin ara alyp maslahatlaşmak esasynda Mejlisiň ygtyýaryna degişli edilen meselelere garalmagyna we çözülmegine gatnaşýar.

Deputat Mejlisiň we ol onuň haýsy düzümine saýlanan bolsa şol düzümiň maslahatlarynda bolmaga, olaryň işine işjeň gatnaşmaga borçludyr.

36-njy madda. Deputat Mejlisiň maslahatlarynda garalýan ähli meseleler boýunça çözüji ses hukugyndan peýdalanýar. Deputatyň:

1) Mejlis tarapyndan döredilýän we saýlanylan düzümlere we wezipelere dalaşgärleri teklipl etmäge, saýlamaga we saýlanmaga;

2) Mejlisiň garamagy üçin meseleleri teklipl etmäge;

3) meselelere garamagyň tertibi hem-de ara alyp maslahatlaşylýan meseleleriň düýp mazmuny barada teklipler we bellikler girizmäge;

4) kararlaryň taslamalaryny we olara düzedişleri girizmäge;

5) Mejlisiň döredýän düzümleriniň atma-at düzümi hem-de Mejlisiň saýlaýan wezipeli adamlary barada öz pikirini aýtmaga;

6) meseleleri ara alyp maslahatlaşmaga gatnaşmaga, sorag bermäge;

7) resmi sowal bilen ýüzlenmäge;

8) ses bermegiň delillendirmeleri barada we öz tekliplerini esaslandyrmak üçin çykyp geplemäge, düşündiriş bermäge haky bardyr.

Deputat Mejlisiň maslahatynda ara alyp maslahatlaşylýan mesele boýunça öz çykyşynyň, teklipleriniň we bellikleriniň ýazgysyny teswirnama goşmak üçin başlyklyk edijä berip biler.

Ýokarda görkezilen hukuklary amala aşyrmagyň tertibi şu kanun hem-de Mejlisiň Dessury esasynda kesgittenilýär.

37-nji madda. Deputatyň resmi sowaly Mejlisiň maslahatynda döwlet edaralaryna we wezipeli adamlara jemgyýetçilik ähmiýetine eýe bolan meseleler dogrusynda resmi düşündiriş bermegi ýa-da şolar barada öz nukdaý nazaryny beýan etmegi hakda deputatyň olara talap bildirmegidir.

Deputatyň Mejlisiň maslahatlarynda Türkmenistanyň Ministrler Kabinetine, ministrlere, beýleki döwlet edaralarynyň ýolbaşçylaryna resmi sowal bilen ýüzlenmäge hukugy bardyr.

Resmi sowaly deputat ýa-da deputatlaryň bir topary dilden ýa ýazmaça görnüşinde girizip biler. Ýazmaça görnüşinde girizilen resmi sowal Mejlisiň maslahatynda yglan edilýär.

Özüne resmi sowal bilen ýüzlenilen döwlet edarasy ýa-da wezipeli adam Mejlisiň maslahatynda şol resmi sowala Mejlis tarapyndan bellenen möhletlerde jogap bermäge borçludyr. Resmi sowal, oňa berlen jogap hem-de resmi sowala garamagyň netijeleri

boýunça Mejlisiň kabul eden karary metbugatda çap edilýär.

Deputatyň resmi sowaly boýunça kabul edilen kararyň ýerine ýetirilişi hakyndaky hasabaty Mejlis tarapyndan bellenen möhlete çenli bermäge döwlet edarasyny ýa-da wezipeli adamy borçly etmäge Mejlisiň haky bardyr.

38-nji madda. Deputatlaryň maslahatda aýdan tekliplerine hem-de belliklerine Mejlis, onuň komitetleri ýa-da toparlary tarapyndan garalýar ýa-da wezipeli adamlarynyň seretmegine iberilýär.

Deputatlaryň döwlet edaralaryna we wezipeli adamlara iberilen tekliplerine hem-de belliklerine olar bir aýdan gijä goýman bu tekliplere we belliklere garamaga we olaryň netijeleri barada gös-göni deputata we Mejlise ýazmaça habar bermäge borçludyr.

39-njy madda. Deputat öz saýlaw okrugynda:

Döwlet häkimiýetiniň ýerli edaralarynda we ýerli öz-özünü dolandyryş edaralarynda saýlaw okrugynyň raýatlarynyň düýpli bähbitlerine degişli meselelere garalanda oňa gatnaşmaga;

okrugyň saýlawçylarynyň ýygnaýyny geçirmäge;

özünüň deputatlyk işiniň meseleleri boýunça radioda, telewideniýede we metbugatda çykyş etmäge hukugy bardyr.

Deputat:

Mejlisiň işi barada saýlawçylara, jemgyýetçilik birleşiklerine habar bermäge;

jemgyýetçilik pikirlerini, ilatyň isleglerini we talaplaryny öwrenmäge, olar barada Mejlise habar bermäge, olary kanagatlandyrmak maksady bilen degişli edaralaryň çäreler görmegi üçin teklipler girizmäge borçludyr.

40-njy madda. Döwlet häkimiýetiniň ýerli edaralarynyň we ýerli öz-özünü dolandyryş edaralarynyň ýolbaşçylary saýlaw okrugynda deputatyň saýlawçylar bilen duşuşyk geçirmegine ýardam edýärler we raýatlary kabul etmegini ýola goýýarlar, şolary geçirmek üçin zerur şertleri döredýärler.

Deputatyň saýlawçylar bilen duşuşygy ýylda azyndan bir gezek geçirilip durulýar.

Deputat saýlawçylardan gelip gowşan tekliplere, arzalara we şikâýatlara garaýar, olaryň dogry we öz wagtynda çözülmegi üçin çäreler görýär.

41-nji madda. Deputat özüniň deputatlyk işine degişli meseleler barada döwlet edaralaryna we jemgyýetçilik birleşiklerine, kärhanalara, edaralara we guramalara barmak hukugyndan, şeýle hem onuň ýolbaşçylary hem-de beýleki wezipeli adamlar tarapyndan gaýra goýulman kabul edilmek hukugyndan peýdalanýar.

Deputatlaryň döwlet syry hem-de kanun arkaly goralýan başga hili syry özünde saklaýan resminamalar bilen tanyşmagynyň tertibi kanun bilen kesgitlenilýär.

42-nji madda. Mejlis deputaty resminamalar, resmi neşirler, habarlar we beýleki zerur maglumatlar bilen üpjün edýär.

Döwlet edaralary we jemgyýetçilik birleşikleri, kärhanalaryň, edaralaryň we guramalaryň ýolbaşçylary deputatyň haýyş etmegine görä, oňa deputatlyk işi bilen baglanyşykly meseleler boýunça hünärmenleriň maslahatyny guramaga we oňa zerur gerek bolan maglumatlary bermäge borçludyr.

Deputatyň Türkmenistanyň Ministrler Kabinetine, ministrlere, beýleki döwlet edaralarynyň we jemgyýetçilik birleşikleriniň ýolbaşçylaryna dil üsti bilen ýa-da hat üsti bilen ýüzlenmäge we goýlan meselelere garalanda oňa gatnaşmaga haky bardyr. Ýokarda

görkezilen edaralar we wezipeli adamlar deputata onuň dil üsti bilen aýdan ýa-da ýazmaça iberen ýüzlenmesine jogap bermäge borçludylar.

43-nji madda. Mejlisiň deputatynyň aeroportlaryň, demir ýol meňzilleriniň, Türkmenistanyň derýa we deňiz portlarynyň resmi wekiliýetler üçin niýetlenilen jaýlarynda (zallarynda) özüne mugt hyzmat edilmegine hukugy bardyr. Resmi wekiliýetleriň jaýlarynda (zallarynda) deputat öz şahsyýetnamasyny görkezen mahalynda, oňa nagt ýa-da nagt däl hasaplaşyk esasynda bilet binobat berilmelidir.

Döwlet edaralary we jemgyýetçilik birleşikleri, kärhanalar, edaralar, guramalar we olaryň wezipeli adamlary deputatyň öz ygtyýarlyklaryny amala aşyrmagy üçin zerur şertleri üpjün edýärler.

Döwlet edaralary deputata özüniň deputatlyk işini amala aşyrmakda, deputatyň saýlaw okrugynda bolmagyny guramakda, ony ulag we myhmanhana bilen üpjün etmekde ýardam edýärler.

Mejlisiň deputaty daşary ýurtlara gidip geleninde diplomatik pasportdan peýdalanýar, Türkmenistanyň çäklerinden çykyp gideninde we onuň çäklerine gaýdyp geleninde ol gümrük barlaglaryndan boşadylýar, Türkmenistanyň daşary ýurtlardaky diplomatik wekilhanalary oňa zerur goldawlary bermäge borçludylar.

Mejlisiň deputatlaryna zerur bolan mahalynda, olaryň ygtyýarlyklarynyň бүтін döwründe gulluk ýaşaýyş jaýy berilýär.

Deputatyň we onuň maşgala agzalarynyň öz hemişelik ýaşaýan ýerindäki ýaşaýyş jaýy onuň deputatlyk ygtyýarlyklaryny amala aşyrmak bilen baglanyşykly ýagdaýda şol öýünde bolmadyk möhletiniň бүтін dowamynda saklanyp galýar.

44-nji madda. Deputatyň Mejlisde işlemek üçin göçüp gelmegi bilen baglanyşyklylykda Mejlisiň deputatyna we onuň maşgala agzalaryna, şeýle hem deputatlyk ygtyýarlyklarynyň möhletiniň geçmegi bilen öňki ýaşan ýerine dolanyp barmagy bilen baglanyşyklylykda göçüp gitmek üçin Mejlis tarapyndan bellenen tertipde we möçberlerde çykdaýlaryň öwezi dolunýar.

Mejlisde işlemek üçin deputata maşgalasynyň onuň bilen bile gelen her bir agzasyny hasaba almak bilen Mejlisiň serişdeleriniň hasabyna zähmete hak tölemeginiň döwlet tarapyndan bellenen in az mukdarynyň baş essesi möçberinde bir wagtlaýyn pul kömegi tölenilýär.

45-nji madda. Deputatyň Mejlisde we onuň düzüminde işlän wagty umumy we üznüksiz işlän döwrüne, hünäri boýunça işlän döwrüne, harby gullukda we içeri işler edaralarynda köp ýyllyk gulluk edeni üçin işlän döwrüne goşulyp hasaplanylýar, şonuň ýaly-da bu möhlet nobatdaky harby we ýörite derejeleri, klas çinlerini, ranglary, beýleki derejeleri we tapawutlandyryş atlaryny almak üçin hukuk berýän wagtyň üstüne goşulýar.

Ygtyýarlylyk möhleti gutarandan soň Mejlisiň deputatyna öňki işi (gullugy), beýle mümkinçiligiň ýok halatynda öňküsine barabar bolan başga iş (gulluk) berilýär.

46-njy madda. Mejlisiň razylygy bolmasa, Mejlisiň deputaty eýeleýän wezipesinden boşadylp, administratiw we jenaýat jogapkärçiligine çekilip, tussag edilip ýa-da başga hili ýol bilen onuň azatlygy çäklendirilip bilinmez. Mejlisiň deputaty babatda jenaýat işi diňe Türkmenistanyň Baş prokurory tarapyndan Mejlisiň razylygy bolanda gozgalyp bilner.

Deputatyň özüni, onuň işleýän ýa-da ýaşaýan jaýyny, gulluk ýa-da şahsy ulag serişdesini, onuň goşlaryny barlamaga ygtyýar berilmeýär.

47-nji madda. Deputat babatda jenaýat işini gozgamak, ony administratiw ýa-da jenaýat jogapkärçiligine çekmek, tussag etmek ýa-da başga hili ýol bilen onuň azatlygyny çäklendirmek barada razylyk almak üçin Baş prokuror Mejlise hat üsti bilen ýüzlenýär.

Baş prokuroryň hat üsti bilen ýüzlenmesi deputat barasynda jenaýat işi gozgalmazdan, oňa günä bildirilmezden, onuň tutulyp saklanmazýndan ýa-da ony tussag etmek ýa-da başga ýol bilen onuň azatlygyny çäklendirmek üçin sanksiýa berilmezinden we administratiw hukuk bozulmalar hakynda işe seredilmezinden öň amala aşyrylýar.

Türkmenistanyň Baş prokurorynyň ýüzlenmesine garalan mahaly Mejlis Türkmenistanyň Baş prokuroryndan ýüzlenmede görkezilen meseleleri çözmek üçin zerur bolan goşmaça maglumatlaryň berilmegini talap edip biler. Mejlis garalan mesele boýunça delillendirilen karar kabul edýär we bu barada üç günün dowamynda Türkmenistanyň Baş prokuroryna habar berýär. Ýeterlik esas bolan ýagdaýynda Mejlis öz çykaran kararyna gaýtadan seredip biler, özüniň deputata eldegrilmesizligi hakyndaky meselä seredilýän mahalynda deputatyň şol maslahata gatnaşmaga haky bardyr.

Işi ýöretmek gutaran gününden soňra, Türkmenistanyň Baş prokurory geçirilen barlaglaryň we işe garamagyň netijeleri hakynda üç günün dowamynda Mejlise habar bermäge borçludyr.

48-nji madda. Deputatyň deputatlyk şahsyýetnamasy we deputatyň döşe dakylýan nyşany bolýar, olar oňa deputatyň ygtyýarlyklary Mejlis tarapyndan ykrar edileninden soň berilýär. Deputat deputatlyk şahsyýetnamasyny we deputatyň döşe dakylýan nyşanyny öz ygtyýarlyklarynyň möhleti gutarýança peýdalanýar.

Deputatlyk ygtyýarlyklary möhletinden öň bes edilen ýagdaýynda deputatyň şahsyýetnamasy we döşe dakylýan nyşany Mejlise gaýtarylyp berilýär. Deputatlaryň şahsyýetnamalary we döşe dakylýan nyşanlary hakyndaky düzgünnamalar, şeýle hem deputatlaryň şahsyýetnamalarynyň we döşe dakylýan nyşanlarynyň nusgalary Türkmenistanyň Mejlisi tarapyndan tassyklanylýar.

VI bap. Döwlet häkimiýet edaralarynyň kadalaşdyryjy hukuk namalarynyň Türkmenistanyň Konstitusiýasyna laýyklygyny kesgitlemek

49-njy madda. Türkmenistanyň Konstitusiýasynyň 81-nji maddasynyň 10-njy bendiniň esasynda Mejlis döwlet häkimiýet edaralarynyň kadalaşdyryjy hukuk namalarynyň Türkmenistanyň Konstitusiýasyna laýyklygyny kesgitleýär. Kadalaşdyryjy hukuk namalarynyň Türkmenistanyň Konstitusiýasyna laýyklygy hakynda meselelere garalanda Mejlis olaryň konstitutionlyk prezumpsiýasyndan ugur alýar.

50-nji madda. Mejlis namalaryň Konstitusiýa laýyklygynyň meselelerine olary girizmäge hukugy bolanlaryň teklibi esasynda seredýär.

Namanyň Konstitusiýa laýyklygyny kesgitlemek üçin Mejlise tekliپ girizmek hukugyna Türkmenistanyň Prezidenti, Mejlisiň deputatlary, Ministrler Kabineti, Ýokary kazyýet haklydyr.

Ministrlikler we pudak edaralary, döwlet häkimiýetiniň ýerli edaralary we öz-özünü dolandyryş edaralary, eýeçiligiň görnüşine garamazdan kärhanalar, edaralar we guramalar, raýatlar namanyň Konstitusiýa laýyklygyny kesgitlemek üçin tekliپ girizmek hukugyna eýe bolan edaralara we wezipeli adamlara ýüz tutup bilýärler.

Mejlis girizilen teklibi delillendirip ret edip biler.

51-nji madda. Mejlis jedelli kadalaşdyryjy hukuk namanyň Konstitusiýa gabat gelýändigini kesgitleýän wagty onuň Türkmenistanyň Konstitusiýasyna laýykdygyny:

- 1) kadalaryň mazmuny we görnüşi (formasy) boýunça;
- 2) döwlet edaralarynyň arasyndaky ygtyýarlyklaryň kesgitlenmekligi nukdaý nazaryndan;
- 3) kabul etmegiň, gol çekmegiň, çap etmegiň we herekete girizmegiň tertibi boýunça takyklaýar.

Mejlis bu meselelere seredýän wagty taraplaryň delillerine we pikirlerine bagly dälär.

Mejlis girizilen teklipde görkezilmedik, emma barlanylýan nama esaslanýan ýa-da onuň käbir düzgünlerini gaýtalaýan namalar boýunça hem karar çykaryp biler.

Mejlis geljekde olaryň Konstitusiýa laýyklygy baradaky meseläniň ýüze çykmagynyň önüni almak maksady bilen taýýarlanylýan namalaryň taslamalaryna gözegçilik we syn etmegiň.

52-nji madda. Namalaryň Konstitusiýa laýyklygy hakynda Mejlisiň öz ygtyýarlyklarynyň çäklerinde kabul eden kararlary Türkmenistanyň ähli çäklerindäki döwlet edaralary, jemgyýetçilik birleşikleri, eýeçiligiň görnüşine garamazdan edaralar, wezipeli adamlar we raýatlar üçin hökmanydyr.

Mejlisiň kararlary olaryň iberilen edaralary hem-de wezipeli adamlar tarapyndan garalmalydyr we Türkmenistanyň kanunçylygynda başga möhlet göz önünde tutulmadyk bolsa, onda Mejlisiň bellän möhletinde oňa jogap bermek hökmandyr.

Şu mesele boýunça Mejlisiň kabul eden kararlaryna garamakdan boýun gaçyrylsa ýa-da ýüz dönderilse, möhletleri bozulsa, berjaý edilmese ýa-da degişli derejede berjaý edilmese, Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenen tertipde jogapkärçilige eltýär.

VII bab. Türkmenistanyň kanunlarynyň ýerine ýetirilişine gözegçilik etmek ygtyýarlyklaryny amala aşyrmak

53-nji madda. Türkmenistanyň Konstitusiýasynyň 81-nji maddasynyň esasynda Mejlis Türkmenistanyň kanunlarynyň ýerine ýetirilişine gözegçilik etmekligi öz döredýän düzümleriniň üsti bilen amala aşyrýar we ýüze çykarylan kemçilikleriň düzedilmegini degişli ýuridik şahslardan talap edip biler.

54-nji madda. Türkmenistanyň kanunlarynyň ýerine ýetirilişine gözegçilik etmek kanunlary ýerine ýetirijileriň hojalyk işlerine goşulmazdan, önki hereket edýän kanunlaryň, täze kabul edilýän kanunlaryň, kanunlara girizilýän üýtgetmeleriň we goşmaçalaryň jemgyýetçilik durmuşyna edýän täsirine yzygiderli gözegçilik etmek we olaryň ýurtda geçirilýän özgertmeleriň talaplaryndan yza galýany, şeýle hem kanunlaryň nädogry ulanylýan ýagdaýlary ýüze çykarylan halatynda olary düzetmek barada öz ygtyýarlylygynyň çäginde degişli çäre görmekden ybaratdyr.

Mejlis kanunlaryň ýerine ýetirilişiniň gidişi, geçirilen çäreler, kanunçykaryjylyk ulgamynda girizilýän täzelikleriň raýatlaryň durmuşyna edýän täsirleri hakynda gelen netijeleri we görülen çäreler barada Türkmenistanyň Prezidentine, Ministrler Kabinetiniň Başlygyna maglumat berip biler.

VIII bab. Mejlisiň işini üpjün etmek

55-nji madda. Mejlisiň, onuň komitetleriniň we toparlarynyň, wezipeli adamlarynyň

we deputatlarynyň işini guramaçylyk, tehniki taýdan we beýleki üpjünçilik Mejlisiň degişli gulluklary tarapyndan amala aşyrylýar.

56-njy madda. Mejlisiň gulluklarynyň esasy wezipeleri:

- 1) Mejlisiň we onuň komitetleriniň we toparlarynyň maslahatlaryna, deputatlara hem Mejlisiň beýleki çärelerine guramaçylyk we maddy-tehniki taýdan hyzmat etmekden;
- 2) Mejlise raýatlardan gowuşýan tekliplere, arza-şikayatlara garamakdan, olary öwrenmekden we umumylaşdyrmakdan;
- 3) Mejlisiň resminamalaryny çap etmegi, «Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlaryny» neşir etmegi guramakdan;
- 4) Mejlisiň işini köpçülikleýin habar beriş serişdeleri arkaly beýan etmek bilen baglanyşykly bolan zerur maglumatlary taýýarlamakdan;
- 5) Mejlisiň gulluklarynyň ýerine ýetirmegine degişli edilen beýleki meseleleri çözmekden ybaratdyr.

IX bap. Jemleýji düzgünler

57-nji madda. Mejlisiň çykadjylary Türkmenistanyň Döwlet býujetinde nazarda tutulýar.

58-nji madda. Türkmenistanyň Mejlisiniň ýerleşýän jaýynda, onuň maslahatynyň geçirilýän jaýynda Türkmenistanyň Döwlet Baýdagy gerilmelidir.

59-njy madda. Şu kanun resmi taýdan çap edilen gününden güýje girýär.

Şu kanunyň güýje giren gününden başlap «Türkmenistanyň Mejlisi hakynda» 2005-nji ýylyň 25-nji oktýabrynda kabul edilen Türkmenistanyň kanuny (Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň resmi namalarynyň Ýygyny, 2005 ý., №HM-86) güýjüni ýitiren diýip hasap etmeli.

**Türkmenistanyň
Prezidenti**

**Gurbanguly
Berdimuhamedow**

Aşgabat şäheri.
2009-njy ýylyň 9-njy ýanwary.
№ 15-IV

Symfony\Component\HttpFoundation\File\Exception\FileNotFoundException: The file "C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\public\Türkmenistanyň Mejlisi hakynda.doc" does not exist in file C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\symfony\HttpFoundation\File.php on line 36

```
#0 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\symfony\HttpFoundation\BinaryFileResponse.php(94): Symfony\Component\HttpFoundation\File\File->__construct('C:\\Users\\Admini...')
#1 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\symfony\HttpFoundation\BinaryFileResponse.php(52): Symfony\Component\HttpFoundation\BinaryFileResponse->setFile('C:\\Users\\Admini...', 'attachment', false, true)
#2 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\ResponseFactory.php(165): Symfony\Component\HttpFoundation\BinaryFileResponse->__construct('C:\\Users\\Admini...', 200, Array, true, 'attachment')
#3 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\app\Http\Controllers\ActController.php(35): Illuminate\Routing\ResponseFactory->download('C:\\Users\\Admini...')
#4 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTTP\www\vendor\laravel\framework\
```

```
src\Illuminate\Routing\Controller.php(54): App\Http\Controllers\ActController-
>export_word('36782')
#5 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Routing\ControllerDispatcher.php(45): Illuminate\Routing\Controller-
>callAction('export_word', Array)
#6 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Routing\Route.php(262): Illuminate\Routing\ControllerDispatcher-
>dispatch(Object(Illuminate\Routing\Route), Object(App\Http\Controllers\
ActController), 'export_word')
#7 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Routing\Route.php(205): Illuminate\Routing\Route->runController()
#8 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Routing\Router.php(721): Illuminate\Routing\Route->run()
#9 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(128): Illuminate\Routing\Router->Illuminate\
Routing\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#10 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\app\Http\Middleware\
Check.php(30): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}
(Object(Illuminate\Http\Request))
#11 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): App\Http\Middleware\Check-
>handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#12 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\app\Http\Middleware\
Locale.php(27): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}
(Object(Illuminate\Http\Request))
#13 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): App\Http\Middleware\Locale-
>handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#14 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Routing\Middleware\SubstituteBindings.php(50): Illuminate\Pipeline\
Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#15 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Routing\Middleware\
SubstituteBindings->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#16 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\VerifyCsrfToken.php(78): Illuminate\
Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#17 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\
VerifyCsrfToken->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#18 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\View\Middleware\ShareErrorsFromSession.php(49): Illuminate\Pipeline\
Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#19 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\View\Middleware\
ShareErrorsFromSession->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#20 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Session\Middleware\StartSession.php(121): Illuminate\Pipeline\
Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#21 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Session\Middleware\StartSession.php(64): Illuminate\Session\
Middleware\StartSession->handleStatefulRequest(Object(Illuminate\Http\Request),
Object(Illuminate\Session\Store), Object(Closure))
#22 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Session\Middleware\
StartSession->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#23 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Cookie\Middleware\AddQueuedCookiesToResponse.php(37): Illuminate\
Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#24 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Cookie\Middleware\
AddQueuedCookiesToResponse->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#25 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Cookie\Middleware\EncryptCookies.php(67): Illuminate\Pipeline\
Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#26 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Cookie\Middleware\
EncryptCookies->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#27 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
```

```
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(103): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#28 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Router.php(723): Illuminate\Pipeline\Pipeline->then(Object(Closure))
#29 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Router.php(698): Illuminate\Routing\Router->runRouteWithinStack(Object(Illuminate\Routing\Route), Object(Illuminate\Http\Request))
#30 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Router.php(662): Illuminate\Routing\Router->runRoute(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Illuminate\Routing\Route))
#31 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Routing\Router.php(651): Illuminate\Routing\Router->dispatchToRoute(Object(Illuminate\Http\Request))
#32 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Foundation\Http\Kernel.php(167): Illuminate\Routing\Router->dispatch(Object(Illuminate\Http\Request))
#33 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(128): Illuminate\Foundation\Http\Kernel->Illuminate\Foundation\Http\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#34 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\livewire\livewire\src\DisableBrowserCache.php(19): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#35 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Livewire\DisableBrowserCache->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#36 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TransformsRequest.php(21): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#37 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\ConvertEmptyStringsToNull.php(31): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TransformsRequest->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#38 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\ConvertEmptyStringsToNull->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#39 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TransformsRequest.php(21): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#40 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TrimStrings.php(40): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TransformsRequest->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#41 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\TrimStrings->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#42 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\ValidatePostSize.php(27): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#43 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\ValidatePostSize->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#44 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Foundation\Http\Middleware\PreventRequestsDuringMaintenance.php(86): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#45 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Foundation\Http\Middleware\PreventRequestsDuringMaintenance->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#46 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\fruitcake\laravel-cors\src\HandleCors.php(38): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#47 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Fruitcake\Cors\HandleCors->handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#48 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\src\Illuminate\Http\Middleware\TrustProxies.php(39): Illuminate\Pipeline\Pipeline-
```



```
>Illuminate\Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#49 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(167): Illuminate\Http\Middleware\TrustProxies-
>handle(Object(Illuminate\Http\Request), Object(Closure))
#50 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Pipeline\Pipeline.php(103): Illuminate\Pipeline\Pipeline->Illuminate\
Pipeline\{closure}(Object(Illuminate\Http\Request))
#51 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Kernel.php(142): Illuminate\Pipeline\Pipeline-
>then(Object(Closure))
#52 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\vendor\laravel\framework\
src\Illuminate\Foundation\Http\Kernel.php(111): Illuminate\Foundation\Http\Kernel-
>sendRequestThroughRouter(Object(Illuminate\Http\Request))
#53 C:\Users\Administrator\AppData\Roaming\Adalat EMTP\www\public\index.php(52):
Illuminate\Foundation\Http\Kernel->handle(Object(Illuminate\Http\Request))
#54 {main}
```